

Šéf hlinikárne Slovalco: V hre je aj možnosť, že fabriku zatvoríme

Generálny riaditeľ Milan Veselý o minimálnych kompenzáciách vlády.

 17. sep 2021 o 19:37 [JOZEF TVARDŽÍK](#)

Ilustračná fotografia.(Zdroj: Slovalco)

Hlinikáreň Slovalco v Žiari nad Hronom, ktorú vlastní nórsky koncern Norsk Hydro a finančná skupina Penta, spotrebuje osem percent celkovej slovenskej spotreby elektriny.

V čase, keď cena silovej elektriny láme nové maximá, má hlinikáreň pred sebou značný problém: musí sa vyrovať nielen s rastom nákladov, ale zároveň musí vyjednávať novú dlhodobú zmluvu na dodávku elektrickej energie. Už len do konca roka je platná osemročná zmluva so Slovenskými elektrárňami.

Keďže cena silovej elektriny prudko stúpa všade vo svete, Slovalco sa obáva, za akých podmienok bude musieť zmluvu uzavrieť, aby neohrozila svoje fungovanie. Elektrická energia je strategickým výrobným vstupom, ktorý tvorí 40 až 60 percent výrobných nákladov.

Milan Veselý (zdroj: Slovalco)

Druhým problémom sú rastúce ceny emisných povoleniek, ktoré už presiahli 65 eur na tonu CO₂. Slovenská vláda má tieto zvýšené náklady kompenzovať z

Environmentálneho fondu (envirofonde), v ktorom je momentálne nahromadená aj na tento účel miliarda eur.

Vlani jedenásť energeticky náročných podnikov dostalo naspäť len tri milióny eur.

„Považujeme toto rozdelenie za nefér, preto môžem otvorene povedať, že táto kompenzácia na Slovensku nefunguje. Bez nej sú firmy ako Slovalco vytláčané z trhu,“ vraví v rozhovore pre INDEX generálny riaditeľ Slovalca Milan VESELÝ.

Čo sa dočítate v rozhovore:

- Hrozí zatvorenie slovenskej fabriky?
- Ako Slovalco zabezpečí elektrinu na budúci rok?
- Cena hliníka láme rekordy, zisk rastie. Prečo má fabrika aj tak problémy?
- V čom zlyháva systém kompenzácií na Slovensku?

Rastúce ceny elektriny vám zrejme nedávajú spať.

Na Slovensku i v Európe je vysoká cena silovej elektriny naozaj vážny problém, ktorý odráža najmä rastúcu cenu emisných povoleniek CO₂. Zvýšenie ceny povolenky len o jedno euro má vplyv na cenu elektriny o približne 0,82 eura.

Aktuálna cena elektriny na trhu je na úrovni 97 eur za MWh, ale keď ju kupujete na december tohto roka, už stojí 120 eur. Začína sa to vymykať spod kontroly. Nie je to chyba ani súčasnej či bývalej vlády, ani zámeru Európskej únie dekarbonizovať ekonomiku cez systém obchodovania s emisnými kvótami (EU ETS). Ten nechcem spochybňovať, pretože cieľ je správny.

Milan Veselý (55)

- Absolvoval Elektrotechnickú fakultu na Technickej univerzite v Košiciach. Od roku 1989 až do založenia Slovalco pôsobil v Závodoch Slovenského národného povstania v rôznych technických funkciách.
- Od vzniku Slovalco bol IT manažérom a od roku 1997 pracoval ako administratívny riaditeľ.
- Od roku 1998 bol na pozícii administratívno-technického riaditeľa Slovalca. Od mája 2002 je vo funkcii generálneho riaditeľa Slovalca.

Lenže nám tento cieľ výrazne predražuje cenu elektrickej energie, čo spôsobuje, že sme nekonkurencieschopní oproti svetovej výrobe hliníka najmä z Číny. Nemecko, Nórsko, Holandsko, Francúzsko či Slovinsko tieto náklady priemyselným podnikom kompenzujú, ale u nás to nefunguje. Peniaze za povolenky vyberá envirofond, v ktorom sa už

nahromadila viac než miliarda eur. Práve z týchto zdrojov by mal štát energeticky náročným podnikom kompenzovať náklady na [nákup](#) spomínaných povoleniek.

Ako je možné, že systém kompenzácií zlyháva?

Keďže cena za tonu CO₂ sa dnes pohybuje okolo 65 eur, štát vyberie z výnosov z predaja emisných kvót len tento rok približne pol miliardy eur (vlni to bolo viac než 240 miliónov eur). Z týchto peňazí ministerstvo životného prostredia s ministerstvom financií uvoľnili pre jedenásť priemyselných podnikov tri milióny eur ako kompenzáciu za vysoké ceny energie.

Považujeme toto rozdelenie za nefér, preto môžem otvorene povedať, že táto kompenzácia na Slovensku nefunguje. Bez nej sú firmy ako Slovalco vytláčané z trhu. My sme z kompenzácie vlni dostali približne 1,5 milióna eur, ale keby sme boli v Nemecku, tak dostaneme možno 40 miliónov eur. To je ten rozdiel.

Nemecké zachránime, slovenské pochováme

Ako systém kompenzácií funguje?

Štát dostane určitý objem emisných povoleniek a tie predá veľkým priemyselným firmám ako U. S. Steel Košice či Slovalco. Tieto peniaze by mali ísť na dekarbonizáciu ekonomiky, napríklad na výmenu starej pece za efektívnejšiu pec na elektrinu. Lenže, keď rastú ceny emisných povoleniek na trhu, rastie aj cena elektriny a predražuje sa aj prevádzka pece. Pre firmu je to veľká záťaž.

EÚ si to uvedomila, preto prišla s nápadom kompenzácií. Ich cieľom je, aby európske fabriky neodišli za hranice a radšej hliník vyrábali na Slovensku s nižšou uhlíkovou stopou. Tu ide vo veľkej miere len o slovenský problém.

Ak sa totiž pozrieme na krajiny ako Nórsko, Nemecko, Holandsko či Slovinsko, tak hlinikárne sú v týchto krajinách podporované oveľa štedrejšie. Reálne sa tak môže stať, že nemecké hlinikárne zachránime, ale fabriku na Slovensku pochováme.

Na využitie kompenzácií pre priemyselné podniky existuje zákon. Ako je možné, že zlyháva?

Nechcem to hovoriť s istotou, ale môj pocit je, že sa na prerozdelenie peňazí z envirofonde jednoducho zabudlo. V uplynulých rokoch dochádzalo k situácii, keď výnosy z predaja CO2 rástli, ale priemyslu dávala vláda menej a menej. Bol tak nastavený trend, ktorý sa zrejme len skopíroval na ďalší rok a kompenzácie naďalej klesali.

Je tu aj ďalší problém. Peniaze v envirofonde, z ktorého by sa mali kompenzácie vyplácať, sú nahromadené iba oficiálne. Ide o miliardu, ktorá je v skutočnosti len účtovnou hodnotou. Minulé vlády, a podobne to bolo aj s bankovým odvodom, tie peniaze míňali na svoje priority.

Aká je uhlíková stopa výroby hliníka v Slovalcu?

Slovalco vyprodukuje 1,6 tony CO2 na tonu hliníka. Keď hovoríme, že naša výroba hliníka má stopu 4,2 tony CO2, je však tiež pravda. Je v tom zarátaný energetický mix, od dopravy materiálu až po samotnú výrobu elektrickej energie.

Priemerná uhlíková stopa čínskej fabriky na výrobu hliníka je však až 16 ton CO2 a tie najhoršie majú viac ako 20 ton CO2 na tonu vyrobeného hliníka.

V Európe sa hovorí o znižovaní uhlíkovej stopy. Ak by sme dovážali hliník zo zahraničia, tento zámer sa minie účinku, pretože Slovalco zastúpi pravdepodobne výrobca s nižšími nákladmi napríklad zo spomínanej Číny, ale s omnoho vyššou uhlíkovou stopou. Ako sa hovorí vzduch hranice nepozná.

Po dvoch rokoch v stratách vám hrá do karát aspoň cena hliníka, ktorá atakuje rekordné úrovne a presiahla 2800 dolárov za tonu.

Ani sami sme nedúfali, že to takto porastie nahor. Lenže náklady na výrobu sú obrovské. Pre nás je elektrická energia strategickým výrobným vstupom predstavujúcim 40 až 60 percent výrobných nákladov. Energia na december aktuálne stojí 120 eur plus Slovalco platí aj prenosové poplatky so všetkými zľavami na tarife za prevádzkovanie systému (TPS) ďalších 6,5 eura.

Z ceny 2800 dolárov, ak to prerátate na eurá, to vyzerá takto: 2400 eur získame z predaja tekutého kovu, ale zaplatíme 1700 eur za elektrinu potrebnú na výrobu tony hliníka a za samotnú surovinu potrebnú na jeho výrobu (oxid hlinitý, pozn. red.) zaplatíme 750 eur.

Ak si to spočítate, je nereálne, aby tu Slovalco naďalej fungovalo pri takýchto cenách bez kompenzácií. Vyššia cena elektriny o pár eur domácnosti nepoloží, ale nás položiť môže.

Spotrebúvate 2,5 terawatthodiny elektrickej energie ročne. Aké náklady to predstavuje?

Ide o objem, aký si domácnosti nedokážu predstaviť, keďže elektrárne im účtujú spotrebu v kilowatthodinách. Rast ceny elektrickej energie o jedno jediné euro (alebo o 0,1 eurocenta na kWh, čo je známejšia hodnota pre domácnosti) znamená pre našu fabriku zhoršený ekonomický výsledok o 2,5 milióna eur.

Elektrárne už Slovalco nepotrebujú

Na konci roka vám končí osemročný kontrakt na dodávku elektriny so Slovenskými elektrárňami. Už máte predrokovánú novú?

Svet sa zmenil. Predpokladáme, že sa bude dať uzavrieť zmluva so Slovenskými elektrárňami, ale problémom je, že v čase neistých cien, keď cena elektriny prudko rastie, sa ťažšie dohodneme. Nám by vyhovoval dlhodobý kontrakt na 15 rokov.

Na druhej strane je legitímny aj pohľad dodávateľov energie – prečo by nám mali predávať elektrinu pod cenu, ak ju môžu na európskom trhu predávať drahšie.

Ako chcete uzavrieť na 15 rokov zmluvu pri takej neistej cene?

Sme si vedomí, že nikto nám na také dlhé obdobie neuzatvorí zmluvu, v ktorej by nám garantoval cenu elektriny. Do výroby elektriny vstupuje kopec premenných – cena plynu, uhlia, CO₂, jadrové palivo.

Ako sa bude vyvíjať cena elektriny v budúcnosti, nevie nikto. Mohli by sme si o pár rokov búchať hlavu, že sme nakúpili cenu elektriny tak draho a elektrárne by si mohli búchať hlavu, prečo ju predali tak lacno. Oba varianty sú reálne.

Nám však hrozí, že ak cenu elektriny zazmluvníme privysoko a cena hliníka klesne, nemusíme náklady ustáť. Trh s energetikou je globálny a vymizli lokálne trhy. Cena elektriny na Slovensku je plus-mínus rovnaká ako v Nemecku – keď sa cena elektriny dvihne o päť eur v Nemecku, dôjde k zdraženiu aj u nás. Už nemôžeme elektrárňam hovoriť, že keď tu Slovalco nebude, tak nebudú mať komu dodávať elektrinu.

Tento rok sa postavilo nové elektrické vedenie s vysokým napätím do Maďarska, takže elektrina odtečie tam, ak ju odmietneme. Takže jediným riešením, ako celú situáciu ustáť, sú kompenzácie ceny elektriny, ktoré sú odvodené od ceny emisných povoleniek.

Ak viac vyberie štát, mohol by aj viac dať na kompenzáciách.

Na aké dlhé obdobie si viete spočítať vývoj ceny elektriny?

Vieme si pozrieť forwardové ceny elektriny na maximálne tri roky dopredu a nimi sa riadiť. Nevieme si však pozrieť ceny na desať rokov dopredu, pretože taký trh neexistuje. A v tom je problém.

A keď klesne cena, aj tak ju musíte zaplatiť?

Presne tak, ak urobíme nákup dopredu. Je to takzvaný hedžing. Zaviazali ste sa, že v budúcnosti to zaplatíte v dohodnutej cene, a to aj vtedy, ak by bola trhová cena v deň dodávky nízka. Je to otvorená pozícia voči obchodníkovi, ktorému musíte garantovať, že toľko peňazí máte a zaplatíte, na čom ste sa dohodli.

Ak by cena elektriny rástla, obchodník garantuje, že dodá elektrinu za nižšiu cenu. Je to veľmi riskantné, pretože sa môžete pri otvorených pozíciách dostať rýchlo do platobnej neschopnosti, aj keď vyrábate a fungujete.

Otvorené pozície musíte vykryť, a ak na to nemáte, môžete aj skrachovať. Toto riziko nikto nechce niesť, preto potrebujete na krytie rizika banku, ktorá vám bude garantovať otvorenú pozíciu.

A to isté sa deje na druhej strane – pri predaji hliníka, kde sa istíte tiež kontraktmi. Cena hliníka rastie nahor takým tempom, že každý týždeň odvádzame do banky milióny eur, pretože hliník sme predali za 2550 dolárov, ale dnes je jeho cena už 2800 dolárov. Otvorenú pozíciu musíte vykryť.

Bez zisku sa stratí zmysel

Vlani aj pred dvoma rokmi ste skončili v strate. Ako to vyzerá tento rok?

Veľmi dobre, budeme mať slušný zisk. Máme cenu elektriny zo súčasnej dlhodobej zmluvy a zároveň rastú ceny hliníka, ktoré oceňujeme každé tri mesiace. Budúci rok bude už významne iný.

Ako budete fungovať budúci rok, keď kontrakt na dodávku elektriny ešte nemáte?

Už v predstihu sme si na budúci rok nakúpili elektrinu cez krátkodobé kontrakty so Slovenskými elektrárňami. Ale za cenu, ktorá nie je extra výhodnejšia, ako keby sme elektrinu kúpili v zahraničí.

Máme na nasledujúci rok kúpené už aj suroviny a už zakontrahovaný predaj tovaru na 80 percent. Kúpili sme si čas. Budúci rok budeme ešte bežať, ale z dlhodobého hľadiska bez kompenzácií to už nebude dávať logiku. V hre je aj zatvorenie fabriky. Bez zisku to nebude dávať majiteľom zmysel.

Fabrika disponuje vo výrobe celkovo 226 kusmi pecí. V minulom roku ste odstavili 36 pecí, ktoré ste už medzičasom z časti naštartovali. Vaším plánom bolo však naštartovať všetky pece. Je ešte aktuálny?

Tento plán sme nateraz zastavili, pretože nám to nevychádza. V odstávke je približne 14 pecí, ale do konca roka sa určite niektoré pokazia, takže ich počet za zvýši. Pece je nutné opravovať každých šesť rokov a ide o obrovské náklady.

Na budúci rok teda ideme na 80 percent kapacity. Keď sa skončí rok, tak fabriku možno zavrieme, ak nič lepšie nevymyslíme. Je to, samozrejme, katastrofický scenár a som rád, že aj minister hospodárstva [Richard Sulík](#) povedal, že treba hľadať riešenie.

Prečo také drastické riešenie?

Problémom je, že jedna pec na seba po oprave zarába približne rok. Pri nákladoch, ktoré budeme mať v budúcom roku, sa nám ich zapínať neoplatí a v prevádzke bude čoraz menej pecí. Z dôvodu neistoty budúceho vývoja už neobjednávame materiál na opravu a postupne ich budeme odstavovať. Každá z pecí má svoju životnosť, ktorá keď sa skončí, tak budú jedna za druhou umierať.

Aké má Slovalco postavenie pre akcionárov, keď hovoríte tak skepticky? Pýtam sa najmä na nórsky koncern Norsk Hydro, ktorý má po Európe viacero hlinikární.

Z hľadiska bezpečnosti práce a ochrany životného prostredia a technickej výkonnosti výroby pri danej technológii patríme medzi špičku. Nerobíme hanbu a akcionári nám dôverujú, napríklad aj manažment spoločnosti je len zo Slovenska.

Ale ak im to nebude vychádzať, tak to zavrú. Podnikáte na to, aby ste dosiahli zisk. Môžete mi povedať, že si vybrali nemalé dividendy, ale zasa obrovské peniaze späť do fabriky investovali.

Ak hovoríte o riziku zatvorenia prevádzky, utlmili ste aj investície?

Investovať potrebujete neustále. Základnou investíciou je obnova pecí každých šesť rokov, ktorá je momentálne zastavená. Potrebujeme obnovovať technické zariadenia a v médiách sa spomínala aj dlhodobá spolupráca za viac ako miliardu eur, ktorá počítala s rozšírením výroby a postavením druhej fabriky.

Táto informácia je však nezmysel. To by sme museli fungovať mimo EÚ a mať garantovanú cenu energie za rozumnú cenu minimálne na 20 rokov.

Hliník má obrovskú výhodu v tom, že sa dá recyklovať donekonečna a pritom nemení vlastnosti. Snažíme sa preto recyklovať čoraz viac hliníka, ktorý pochádza od našich zákazníkov, ako sú výrobcovia profilov či výrobcov automobilov, od ktorých odkupujeme odpad. Ten následne pretavujeme. Do novej recyklačnej pece sme práve investovali 15 miliónov eur a spustili sme ju tento rok.

Tento text ste mohli čítať vďaka tomu, že platíte za obsah. Vážime si to.

Sulík: Drahá elektrina? Lebo úplatky pre Fica a milióny pre Brhela

O reformách s ministrom hospodárstva.

🕒 17. sep 2021 o 13:27 [EVA FRANTOVÁ](#), [JOZEF TVARDZÍK](#)

Richard Sulík. (Zdroj: Maňo Štrauch)

Richard Sulík (SaS) nastúpil na pozíciu ministra hospodárstva s tým, že malými krokmi, prostredníctvom takzvaných antibyrokratických balíčkov, zlepší podnikateľské prostredie. Prvý balíček schválil parlament minulý rok v lete, v súčasnosti sa pracuje na druhom.

Slovenskí priemyselníci však v súčasnosti čelia bezprecedentným výzvam. Trhová cena elektriny je na maxime a zrejme bude ďalej stúpať. Súvisí to s oživením ekonomiky, ale aj s drahšími emisnými povolenkami a prísnejšími zelenými cieľmi Európskej únie. Od vlády tak očakávajú systémové riešenia.

„Viem si predstaviť systém, v ktorom by firmy za povolenky platili len vtedy, ak vyrábajú energeticky náročnejším spôsobom. Ak by napríklad výroba jednej tony hliníka najmodernejšou technológiou vyprodukovala štyri tony CO₂, štát by nakúpil emisné povolenky postačujúce na toto množstvo,“ naznačuje Richard SULÍK.

S Richardom Sulíkom sa zhovárame o tom:

- Kedy bude hotové Kilečko 2 a či jeho rezort chystá aj tretie
- Či SaS podporí zákon o rozpočtovej zodpovednosti
- Ako chce ministerstvo hospodárstva riešiť stúpajúce ceny elektriny
- Či priemyselníci dostanú vyššie kompenzácie za nákup emisných povoleniek
- Prečo je vodík dôležitý pre dosiahnutie uhlíkovej neutrality
- Ako by mala vyzeráť optimálna minimálna mzda
- Čo hovorí na prípadný lockdown počas tretej vlny pandémie covidu

Druhý antibyrokratický balíček pre podnikateľov Kilečko 2 ste chceli do medzirezortného pripomienkového konania posunúť v septembri. V akom stave je to štádiu?

Všetkých 469 návrhov sme rozdelili podľa ministerstiev a s každým rezortom sme ku konkrétnym bodom viedli rokovania. Posledné sa uskutočnilo 10. septembra. V podstate sme tým tak trochu predbehli pripomienkové konania.

Bolo to veľmi prácne. Najprv sa stretli len úradníci, ktorí zisťovali, ktoré body sú v poriadku a ktoré nie. Zároveň prešli aj nejaké technické náležitosti. Následne body preštudovali štátni tajomníci.

Až potom, ak ostali nejaké nedoriešené veci, som sa s konkrétnym ministrom stretol osobne. Občas bol so mnou aj premiér [Eduard Heger](#).

Ticho okolo reformy

Kedy Kilečko 2 predstavíte?

Nepotrvá to už dlho. V súčasnosti sumarizujeme výsledky rokovaní. Očakávam, že medzirezortné pripomienkové konanie bude skôr formalitou, keďže už prebehli rokovania.

Koľko bodov bude nakoniec obsahovať finálna verzia?

Vyzerá to tak, že z pôvodných 469 sa nám podarilo presadiť viac ako polovicu, čiže vyše dvesto.

Plánujete aj tretie kilečko?

Áno, už zbierame podnety. Aby však nevznikol podobný zmätok ako pri prvom kilečku, keď nám počas rokovaní stále kolísal konečný počet bodov, v druhom kilečku sme zafixovali maximálne množstvo podnetov na 469. Všetky nové, ktoré sa objavili počas rokovaní, sme hneď zbierali do tretieho. Už ich máme vyše sto.

Kedy sa ho chystáte zverejniť?

Najskôr budúci rok. Najprv musíme dokončiť a schváliť druhé. Všetky podnety do trojky zatiaľ len zapisujeme. Tentoraz sme však zvolili lepšiu štruktúru.

Presne značíme, ktorého zákona a paragrafu sa podnet týka, kto ho predložil, respektíve, kto mal na vec aký názor, a aký je postoj konkrétneho ministerstva.

Pri Kilečku 2 sme spravili verejnú výzvu, prišlo 2500 podnetov a my sme sa mohli zjašiť. Teraz máme celú vec lepšie rozpracovanú.

Je problémom podnikateľov naozaj iba byrokracia? Nezaslúžili by si aj systémovejšie riešenia?

Jasné, že áno. Jedno prediskutované je na stole. Volá sa odvodový bonus. Nevnímam však politickú vôľu na jeho zavedenie. Na druhej strane, nemôžem len preto nič nerobiť. Robím aspoň to, čo je realizovateľné.

Podnikateľov sa týka aj chystaná daňovo-odvodová reforma. Vy sa k nej často vyjadrujete...

To nie je pravda, vyjadrujem sa k nej len vtedy, ak sa ma na ňu niekto opýta. A moja odpoveď je vždy tá istá. Zatiaľ som nedostal žiadny písomný návrh tejto reformy, a teda k nej nemám čo povedať.

Je naozaj také ťažké vypýtať si ju od ministra financií a informovať podnikateľov o zmenách?

Bavili sme sa o tom na vláde. [Igor Matovič](#) tam začal ústne predstavovať hlavné črty reformy. Zastavil som ho s tým, že to nemá zmysel. O základných črtách sme sa predsa už v minulosti bavili. Chcel som od neho, aby dal na papier všetky zmeny, ktoré sa chystá urobiť. Vtedy povedal, že tak spraví. Doteraz však nepredložil nič.

Nedávno ste tvrdili, že vy dvaja síce nekomunikujete, ale debata naďalej prebieha medzi štátnymi tajomníkmi. Problém s výmenou informácií teda nie je.

Nie, nie je. Medzi ministerstvami prebieha komunikácia úplne v poriadku. Veď aj z Kilečka 2 sa veľa opatrení týkalo práve rezortu financií. Prišiel k nám štátny tajomník Ľuboš Jančík spoločne s dvoma generálnymi riaditeľmi sekcií, niekoľkými úradníkmi a expertmi a mali sme veľmi konštruktívnu debatu.

Vyššie dane sú červená čiara

Vláda sa už v programovom vyhlásení prihlásila k zdravým verejným financiám. Zákon o rozpočtovej zodpovednosti, ktorý musíme schváliť aj preto, aby sme získali financie z plánu obnovy, však vláda odsúva z jednej parlamentnej schôdze na druhú. Ako toto prospieva zdravým verejným financiám?

Veľmi. Ten zákon obsahuje zvoľnenie dlhovej brzdy. My hovoríme, že v takom prípade treba do zákona vložiť aj daňovú brzdu. To je z hľadiska zdravých verejných financií správne. Čo sa týka výdavkových stropov, ktoré tiež zákon rieši, nemáme problém ich podporiť, ak budú vyňaté samostatne.

Existuje už teda nejaká dohoda?

Rokovania vedie štátny tajomník Ján Oravec a podľa mojich aktuálnych informácií už došlo k dohode, respektíve k nej dôjde. Do parlamentu pôjdu len výdavkové stropy, ktoré podporíme. O zvyšku môžeme ďalej diskutovať.

Prečo SaS tvrdohlavo spája dlhovú brzdu s daňovou? Proti sú viacerí ekonómovia.

Trváme na tom preto, lebo sme pred voľbami dali voličom sľub, že vyššie **dane** a povinné kvóty na migrantov sú pre nás červenou čiarou.

Ak si viacerí ekonómovia, medzi ktorými je aj dosť ľavičiarov, myslia, že robiť dlhy a financovať ich vyššími daňami je úplne v poriadku, potom nech sa oni s týmito názormi postavia pred voličov, získajú mandát a nech tak robia. My budeme robiť to, čo sme sľúbili my. Ja už v tomto smere mám zlú skúsenosť.

“ Pred voľbami sme dali voličom sľub, že vyššie dane a povinné „ kvóty na migrantov sú pre nás červenou čiarou.

Akú?

V roku 2010 sme boli proti vyšším daniam. V snahe nájsť kompromis s koalíčnými partnermi, ktorí chceli zvýšenie dane z pridanej hodnoty z 19 percent na 21, som musel spraviť ústupok.

Súhlasil som so zvýšením na 20, ale s tým, že hneď ako klesne deficit pod tri percentá, DPH sa vráti naspäť na 19 percent. Bolo to napísané priamo v zákone.

Keď deficit klesol, [Robert Fico](#) nechal schváliť novelu, ktorá zrušila časť súvisiacu s deficitom, a daň sa nikdy nevrátila na 19 percent. Ten istý Robert Fico mi potom roky rokúce vykrikoval, ako sme my zvýšili DPH.

Takto to v politike jednoducho chodí. Ste úspešný vtedy, keď nepoznáte hanbu a ľudia vám to zožerú. Preto, keď sme pred voľbami niečo povedali, dodržíme to.

Znamená to, že s vyššími daňami nebudete súhlasiť ani v prípade daňovoodvodovej reformy?

Nie. Čo to je za reformu, ktorá zvyšuje dane? Takú rád oželiem, nech ostane všetko po starom. Radšej budeme robiť takéto drobné zmeny. Veď to poznáme, tisíckrát nič umorilo vola. Sto drobných, ale dobrých opatrení pomôže podnikateľskému prostrediu.

Koncom augusta Rada pre rozpočtovú zodpovednosť vydala správu, v ktorej varovala pred neudržateľnosťou verejných financií. Sám ste kedysi ostro kritizovali Grécko za jeho vysoký dlh a fakt, že ho musela zachraňovať Európska únia. Ako v tejto súvislosti vnímate súčasný stav verejných financií Slovenska?

Som ministrom hospodárstva, pýtajte sa ma na veci, ktoré súvisia s mojím rezortom.

Ale ste predsa vo vláde.

Áno, ale veľmi dobre viete, kto je ministrom financií a moja ľubovoľná odpoveď len prileje olej do ohňa a zbytočne vyhrotí spor medzi Igorom Matovičom a mnou. Čiže na túto otázku odpovedať nebudem.

Zmeny okolo envirofondeu

Aktuálnym problémom celého priemyslu sú ceny elektriny. Z menšej časti ide o trhové mechanizmy, z tej väčšej o poplatky za distribúciu. Ako chcete riešiť túto situáciu?

Distribučné poplatky sú vysoké napríklad preto, lebo sa z toho dotuje uhlie. A z tých dotácií išli úplatky zabalené v alobale pre Roberta Fica. Miliónové zisky išli zas pánovi Brhelovi, ktorému Fico dohodil solárne elektrárne. Jedno svinstvo za druhým.

S Karolom Galekom (štátnym tajomníkom ministerstva hospodárstva - pozn. red.) robíme všetko pre to, aby sme tieto poplatky postupne znižovali. Na druhej strane je trhová cena elektriny, ktorá prudko stúpa nahor a ktorú nevieme ovplyvniť, aj keby sme chceli.

Zároveň firmám nejde nahor len cena elektriny, ale aj cena komodít, ktoré vyrábajú. Napríklad hliník zdražel z 1500 dolárov za tonu na 2800 dolárov, oceľ zo 170 na 450 eur.

Preto boľáčky priemyselníkov treba počúvať s istou rezervou a úplne im nepodľahnúť. Aj elektrárne napríklad v kuse nariekajú, tento rok pritom zarobia možno aj pol miliardy eur.

Hlinikárne Slovalco sa však už vyhrážajú, že od budúceho roka zatvoria.

Áno, zastavili modernizáciu. Podľa mňa si však tiež rozmyslia, či naozaj zatvoria. Ich fabrika je po technickej stránke naozaj tip-top. Nevie, či by zatvorenie bola taká výhra.

Trhová cena elektriny rastie aj v súvislosti s drahšími emisnými povolenkami. Tie si firmy kupujú od štátu, peniaze idú do envirofondeu. Naspäť však podnikatelia v podobe kompenzácií vidia len minimum. Budete toto nejako riešiť?

Áno. Peniaze za povolenky, ktorých cena medzičasom stúpla na 60 eur za tonu, by sa zákonite mali vracáť naspäť do priemyslu.

Majú kompenzovať ceny elektriny napríklad pre firmy ako spomínané Slovalco, ktorá počas výroby vypúšťa veľmi málo emisií CO₂ a nemá veľmi kde [ušetriť](#). Elektrinu však kupuje za cenu, ktorá v sebe zahŕňa drahé emisné povolenky.

Budeme o tom diskutovať. Zriadim pracovnú skupinu, v rámci ktorej sa posnažíme nájsť správny a férový mechanizmus, ako by sa peniaze z envirofonde mohli efektívnejšie vracaať firmám.

Čo konkrétne plánujete zmeniť? platili len vtedy, ak vyrábajú energeticky

“

náročnejším spôsobom.

”

Viem si predstaviť systém, v ktorom by firmy za povolenky

Situácia okolo envirofonde, ktorý patrí pod envirorezort, je tak trochu nelogická. Názvom síce evokuje niečo ekologické, no obsahuje peniaze za emisné povolenky, preto by mal patriť pod ministerstvo hospodárstva.

Aj preto chcem čo najskôr dosiahnuť dohodu medzi nami, rezortom financií a rezortom životného prostredia, ktorá by zabezpečila, aby sa priemyslu zo zaplatenej miliardy dostalo naspäť viac ako tohtoročné tri milióny eur. Ved' to je smiešne.

Prečo vlastne firmy dostávajú len tak málo?

Peniaze sa používajú na množstvo iných vecí. Chyba je, že v zákone, kde sa píše o obchodovaní s emisnými povolenkami, existuje paragraf 8, ktorý definuje, aká časť peňazí sa má vrátiť naspäť do priemyslu.

Je tam však aj vetička, ktorá hovorí, že vo výnimočných situáciách je možné tieto peniaze použiť aj na niečo iné. A predstavte si, výnimočná situácie je z nejakého dôvodu každý rok.

Koľko by firmy mali dostávať naspäť podľa vás?

Všetko. Viem si predstaviť systém, v ktorom by firmy za povolenky platili len vtedy, ak vyrábajú energeticky náročnejším spôsobom.

Ak by napríklad výroba jednej tony hliníka najmodernejšou technológiou vyprodukovala štyri tony CO₂, štát by nakúpil emisné povolenky postačujúce na toto

množstvo. Ak hlinikárň vyrába environmentálne náročnejším spôsobom, zvyšok povoleniek by si musela dokúpiť sama.

Takýto systém sa dá celkom ľahko aplikovať na niekoľko komodít, napríklad oceľ, hliník alebo ferozliatiny.

Je vôbec miliarda eur na účte envirofonde skutočná alebo ide len o účtovnú položku, ktorá sa už minula počas minulých vlád podobne ako miliarda z bankového odvodu?

Myslím si, že je to len účtovná hodnota a peniaze boli súčasťou štátneho rozpočtu a tým aj súčasťou deficitu. Inými slovami, deficit, ktorý tento rok dosiahneme, počíta s tým, že v envirofonde je miliarda. Keby tam nebola, napríklad by sa vyplatila priemyslu, deficit by bol ešte vyšší.

Bez vodíka to nepôjde

Znižovanie emisií a napokon aj uhlíková neutralita sú ciele Európskej únie, ktorým sa zrejme nevyhneme. Vy sa k Zelenej dohody vyjadrujete často skepticky. Aký je váš názor na zmeny, ktoré únia predstavila v rámci balíčka Fit for 55?

Som za to, aby sme žili v prostredí, ktoré je čisté, ale niektoré veci Európska únia naozaj sama nedokáže doceliť. Vietor nepozná hranice a ak budeme príliš prísne obmedzovať produkciu CO₂ iba my, výroba, ktorá ju spôsobuje, sa akurát tak presunie do Číny.

Dobрым príkladom je hliník. U nás výroba jednej tony vytvorí 4,2 tony emisií CO₂. V Číne 16 ton. Znižovať emisie u nás by pravdepodobne viedlo k zatvoreniu hlinikárne a presunu výroby do Číny.

V Európe by tento problém mohlo vyriešiť zavedenie uhlíkového cla. Ani to však firmám v rámci Únie negarantuje konkurencieschopnosť v prípade exportu.

Ako by sa to teda podľa vás malo riešiť?

Dohody na znižovaní emisií by sa mali robiť celosvetovo. V roku 2017, keď som bol ešte europoslancom, prišiel z Komisie návrh na zvýšenie zníženia emisií na 30 percent. Podieľať na ňom sa mali aj India, Čína a Spojené štáty. To mi dávalo zmysel.

V europarlamente sa však utrholo zopár poslancov, ktorí nechápu, načo máme uhoľné elektrárne, keď prúd je v zástrčke, a prišli so zvýšením zníženia na 40 percent.

Následne sa vymenila celá Európska komisia a noví členovia prišli so znížením emisií až o 55 percent. Netuším, kde tie čísla berú. Mám však pocit, že im ide len o to, aby v očiach verejnosti vyzerali čo najlepšie. Ich tieto zmeny nič nestoja.

V realite to však môže znamenať zatváranie hliníkární či oceliarní. Strelíme si tým do vlastného kolena. To je krutý fakt.

V súvislosti so zelenými alternatívami sa, naopak, veľmi pozitívne staviate k vodíku. Prečo?

Jeho hlavnou výhodou je, že pri uvoľňovaní energie spaľovaním, nevzniká oxid uhličitý, ale voda. Ak chceme mať v roku 2050 uhlíkovo neutrálnu ekonomiku, bez vodíka to nepôjde.

Minister hospodárstva Richard Sulík vo vodíkovom aute. (zdroj: Archív MH SR)

Kde konkrétne ho plánujete využiť?

Schválili sme vodíkovú stratégiu, pripravuje sa akčný plán, ktorý by mal byť na svete do konca roka. Vyzerá to tak, že sa nám to aj podarí. Momentálne ho interne komunikujeme so zainteresovanými.

Následne by mal ísť do pripomienkového konania. Uvidíme, aký ho ďalej postihne osud. Keďže jednotlivé ministerstvá zaväzuje na rôzne úlohy, musia s ním konkrétni ministri súhlasiť.

Čo napríklad sa v akčnom pláne spomína?

Dajte sa prekvapiť. Spomenúť môžem napríklad vlak na vodíkový pohon, ktorý by jazdil medzi Novými Zámkami a Prievidzou.

Viskupičovi vakcínu neprikáže

S treťou vlnou pandémie sa začína spomínať aj možný ďalší lockdown. Môžete firmám i gastru garantovať, že sa už zatvárať nebudú?

Keby to bolo výlučne v mojej právomoci, garantoval by som to. Som však súčasťou koalície, preto vám môžem len priblížiť existujúci stav.

Zatiaľ sa všetky rozhovory, ktoré som viedol s premiérom a ďalšími členmi vlády, končili tým, že ďalšie zatváranie neprichádza do úvahy. Spôsobilo by obrovské ekonomické škody.

Pre podnikateľov je v tejto súvislosti veľmi dôležité aj to, aby politici jasne deklarovali, že očkovanie je prioritou. Prečo sa SaS v tejto veci nevyjadruje jasnejšie?

Vakcináciu podporujeme dosť nahlas. Ako prví sme mali bilbordovú kampaň zaplatenú zo straníckych peňazí. Navyše, podpredseda strany [Branislav Gröhling](#) s očkovačou kampaňou dvakrát prešiel celé Slovensko.

To, že máme jedného poslanca Maroša Viskupiča, ktorý má iný názor, je normálne. Nebudem mu kázať ho zmeniť. To sa v SaS nikdy nedialo a kým budem predsedom ja, ani sa diať nebude.

„Ďalšie zatváranie neprichádza do úvahy. Spôsobilo by obrovské“ ekonomické škody.

Problémom v podnikaní sú aj obrovské regionálne rozdiely. Prečo vláda nepočúva podnikateľov, keď hovoria, že prudký rast minimálnej mzdy je neprimeraný? Vy ste kedysi presadzovali regionálnu minimálnu mzdu. Aký je váš názor teraz?

Stále si myslím, že je to dobrý nápad. Prekvapuje ma skôr to, ako vehementne ju odmietajú odborári. Nech teda ostane taká, aká je. Treba si však uvedomiť, že nová minimálna mzda bude mať hodnotu 646 eur.

Pochybujem, že za túto sumu reálne niekto v Bratislave robí. Na východe sa však môže stať, že nekvalifikovaná práca vyprodukuje menšiu pridanú hodnotu ako 646 eur plus odvody, [dovolenka](#), paragrafy a stravné lístky.

Môže to pokojne viesť aj k tomu, že človek, ktorý by danú prácu vedel vykonávať, ostane nezamestnaný. Pôjde na úrad práce a bude musieť vyžiť zo 120 eur. Neviem, komu sme týmto pomohli.

Budete s tým niečo robiť?

Budem regionálnu minimálnu mzdu navrhovať, ale nie je to moja oblasť. Nechystám sa preto zvädzať veľké boje. Minimálne sa nám s ministrom práce [Milanom Krajniakom](#) podarilo dohodnúť na tom, že minimálna mzda porastie len o 23 eur. Dúfajme, že to nenapácha veľké škody v priemysle.

Veľa sa rieši aj dôchodková reforma, s ktorou prišiel minister Krajniak. Časť už prešla pripomienkovým konaním. SaS chystá k tejto téme vlastnú konferenciu. Minister práce tým nie je nadšený. O čo konkrétne vám touto konferenciou ide?

Chceme si so všetkými zainteresovanými vydiskutovať, ktoré zmeny v rámci dôchodkovej reformy považujeme za dobré a ktoré, naopak, za škodlivé. Výsledkom má byť pozícia SaS ku každému jednému bodu reformy ministra práce. Zároveň

doplníme aj vlastné návrhy. O konferencii sme vopred informovali našich partnerov, ide tak podľa nás o korektný postup.

Tento text ste mohli čítať vďaka tomu, že platíte za obsah. Vážime si to.

Ďalšie weby skupiny: Prihlásenie do Post.sk Slovak Spectator Agentúrne správy Vydavateľstvo Inzercia Osobné údaje
Návštevnosť webu Predajnosť tlače Petit Academy SME v škole
© Copyright 1997-2021 | Petit Press, a.s.

09.09.2021, 19:06

Je zbytočné bojovať proti tomu, čo prichádza z EÚ. Treba sa prispôbiť, tvrdí Sulík

Podnikatelia sa obávajú rastu finančných nákladov v súvislosti so znižovaním emisií skleníkových plynov.

Zdroj: TASR/Dano Veselský

Podnikatelia majú obavy zo zavedenia environmentálneho balíka Fit for 55, ktorý predstavila Európska komisia. I keď jeho konečné znenie sa bude ešte po rokovaní Európskeho parlamentu meniť, výraznej a najmä finančne nákladnej dekarbonizácii priemyslu, dopravy, ale aj vykurovania či výroby elektrickej energie sa nevyhneme.

Proti tomu, čo prichádza z EÚ, je zbytočné bojovať a treba sa iba prispôbiť, povedal vo štvrtok na konferencii „Priemysel na odchode“ minister hospodárstva Richard Sulík (SaS).

„Žijeme v dobe absurdít,“ konštatoval Sulík. „Sú to síce nezmysly, ale sú vytesané do kameňa,“ okomentoval minister zámer Európskej komisie znížiť do roku 2030 emisie skleníkových plynov oproti roku 1990 o 55 percent.

Náklady na energie stúpajú

Sulík ešte ako europoslanec považoval za primerané zníženie emisií o 35 percent, ktoré pôvodne navrhli odborníci. Ambície EÚ však postupne rástli až na súčasných 55 percent. Podľa Sulíka je treba sa prispôbiť a vyčkat, pokiaľ Brusel rozhodnutia pre ich dôsledky neprehodnotí.

Zástupcovia slovenských spoločností s vysokou spotrebou elektrickej energie ako Slovalco, OFZ či Slovnaft upozorňovali na extrémny rast cien emisných povoleniek a s tým súvisiaci rast energií.

I keď sú tieto firmy technologicky aj environmentálne na vysokej úrovni, rastúce náklady na elektrinu ich nútia rozmýšľať o ukončení výroby. Napríklad Slovalco už odložilo investície do obmeny pecí a o opatreniach uvažujú aj v spoločnosti OFZ.

Generálny riaditeľ rafinérie Slovnaft Marek Senkovič očakáva zvyšovanie daní na motorové palivá, ďalší rast ceny emisných povoleniek či tlak na využívanie extrémne drahého zeleného vodíka. Investície na dekarbonizáciu si podľa neho vyžadujú miliardy eur.

Na stole je viacero opatrení

Environmentálne ciele EÚ by sa podľa Senkoviča dali docieľiť aj oveľa lacnejšími opatreniami. Jedným z takýchto príkladov je extrémny tlak na elektromobilitu. Všetky automobily v celej EÚ však podľa Senkoviča vyprodukujú iba približne dvojnásobok emisií, ako desať najväčších znečisťovateľov ovzdušia v EÚ. Z nich ja pritom sedem nemeckých uhoľných elektrární. Pritom ani výroba elektromobilov a energie na ich pohon nie je bez uhlíkovej stopy.

Štátny tajomník Ministerstva financií SR Marcel Klimek je presvedčený, že vláda ukázala veľký záujem podporiť priemysel a odstrániť prekážky jeho zotrvania na Slovensku.

Pripomenul splatenie historického dlhu distribučným spoločnostiam vo výške 160 miliónov eur zo štátneho rozpočtu, na ktorý by sa inak museli poskladať odberatelia, či zámer znížiť poplatky za dodávku elektriny, čo by sa malo premietnuť na jej konečnej cene. „Som presvedčený, že priemysel nie je na odchode, práve, naopak, že podmienky jeho podnikania sa za tejto vlády zlepšujú,“ povedal Klimek.

S tým však nesúhlasí ani generálny riaditeľ Slovalca Milan Veselý, ani výkonný riaditeľ OFZ Branislav Klocok. „Na rozdiel od pána Klimeka si nemyslím, že na Slovensku je problém len historický dlh a poplatky,“ povedal Veselý.

Problém je podľa podnikateľov aj v súčasnej cene silovej elektriny, ktorá už pre decembrové dodávky dosiahla 120 eur za megawatthodinu. „Pri cene 120 eur za MWh riešiť poplatky je, ako hasiť kurín, keď vám horí dom,“ dodal Klocok.

Denný prehľad správ emailom

Dostávajúte každý deň nové informácie zo sveta politiky, ekonomiky a biznisu.

Pred zadaním e-mailovej adresy si prečítajte **pravidlá ochrany osobných údajov a používania cookies**. (<https://hnonline.sk/gdpr>)
Súhlas na odoberanie noviniek môžete kedykoľvek odvolať.

Hliníkárň Slovalco v Žiari nad Hronom, ktorú vlastní nórsky koncern Norsk Hydro a finančná skupina Penta, spotrebuje osem percent celkovej slovenskej spotreby elektriny. V čase, keď cena silovej elektriny dosahuje nové maximá, má hliníkárň pred sebou problém. O tom, ako sa musí vyrovnávať nielen s rastom nákladov, a zároveň vyjednávať dlhodobú zmluvu na dodávku elektrickej energie, hovorí v rozhovore pre INDEX generálny riaditeľ Slovalca MILAN VESELÝ.

Rastúce ceny elektriny vám zrejme nedávajú spávať.

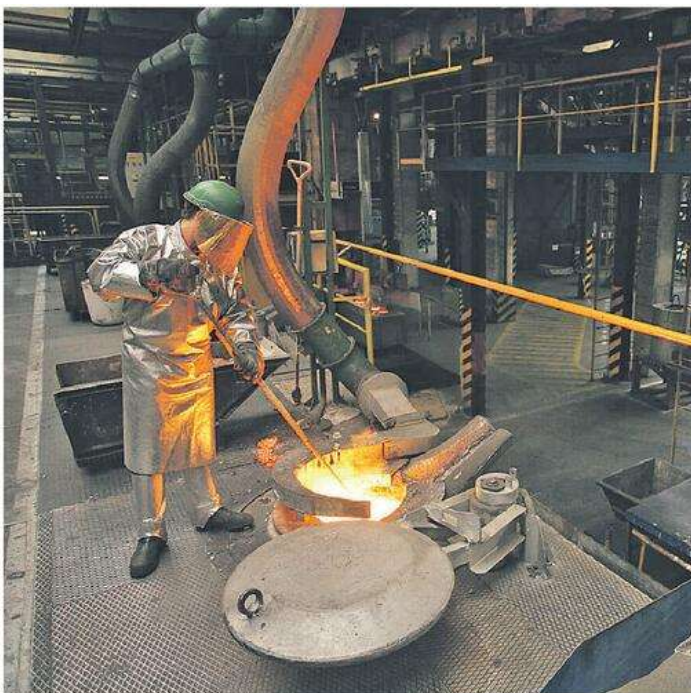
Na Slovensku i v Európe je vysoká cena silovej elektriny naozaj vážny problém, ktorý odráža najmä rastúcu cenu emisných povoleniek CO₂. Zvýšenie ceny povolenky len o jedno euro má vplyv na cenu elektriny približne o 0,82 eura. Aktuálna cena elektriny na trhu je na úrovni 97 eur za MWh, ale keď ju kupujete na december tohto roka, už stojí 120 eur. Začína sa to vymykať spod kontroly. Nie je to chyba ani súčasnej či bývalej vlády, ani zámeru Únie dekarbonizovať ekonomiku cez systém obchodovania s emisnými kvótami. Ten nechcem spochybňovať, pretože cieľ je správny. Lenže nám tento cieľ výrazne predražuje cenu elektrickej energie, čo spôsobuje, že sme nekonkurencieschopní oproti svetovej výrobe hliníka najmä z Číny, Nemecka, Nórska, Holandska, Francúzska či Slovinska tieto náklady priemyselným podnikom kompenzujú, ale u nás to nefunguje. Peniaze za povolenky vyberá envirofond, v ktorom sa už nahromadila viac než miliarda eur.

Ako je možné, že systém kompenzácií zlyháva?

Keďže cena za tonu CO₂ sa dnes pohybuje okolo 65 eur, štát vyberie z výnosov z predaja emisných kvót len tento rok približne pol miliardy eur (vlní to bolo viac než 240 miliónov eur). Z týchto peňazí ministerstvo životného prostredia s ministerstvom financií uvoľnili pre jedenásť priemyselných podnikov tri milióny eur ako kompenzáciu za vysoké ceny energie. Považujeme toto rozdelenie za nefér, preto môžeme otvorene povedať, že táto kompenzácia na Slovensku nefunguje. Bez nej sú firmy ako Slovalco vytlačané z trhu. My sme z kompenzácie vlní dostali približne 1,5 milióna eur, ale keby sme boli v Nemecku, tak dostaneme možno 40 miliónov eur.

Ako systém kompenzácií funguje?

Štát dostane určitý objem emisných povoleniek a tie predá veľkým priemyselným firmám ako U. S. Steel Košice či Slovalco. Tieto peniaze by mali ísť na dekarbonizáciu ekonomiky, napríklad na výmenu starej pece za efektívnejšiu pec na elektrinu. Lenže, keď rastú ceny emisných povoleniek na trhu, rastie aj

Aktuálna cena elektriny na trhu je na úrovni 97 eur za MWh.

ILUSTRÁČNÉ FOTO - SLOVALCO

Drahsia elektrina môže položiť fabriku

Záchrana nemeckej hliníkárne môže spôsobiť krach slovenskej, hovorí generálny riaditeľ Milan Veselý

cena elektriny a predražuje sa aj prevádzka pece. Pre firmu je to veľká záťaž. EÚ si to uvedomila, preto prišla s nápadom kompenzácií. Ich cieľom je, aby európske fabriky neodišli za hranice a radšej hliník vyrábali na Slovensku s nižšou uhlíkovou stopou. Tu ide vo veľkej miere len o slovenský problém. Ak sa totiž pozrieme na krajiny ako Nórsko, Nemecko, Holandsko či Slovinsko, tak hliníkárne sú v týchto krajinách podporované štedrejšie. Reálne sa tak môže stať, že nemecké hliníkárne zachránime, ale fabriku na Slovensku pochovejme.

Na využitie kompenzácií pre priemyselné podniky existuje zákon. Ako je možné, že zlyháva?

Nechcem to hovoriť s istotou, ale môj pocit je, že sa na prerozdelenie peňazí z envirofodu zabudlo. V uplynulých rokoch dochádzalo k situácii, keď výnosy z predaja CO₂ rástli, ale priemyslu dávala vláda menej a menej. Bol tak nastavený trend, ktorý sa zrejme len skopíroval na ďalší rok a kompenzácie klesali. Navyše, peniaze v envirofonde, z ktorých by sa mali kompenzácie vyplácať, sú nahromadené iba oficiálne. Ide o miliardy, ktorá je v skutočnosti len účtovnou hodnotou. Minulé vlády tie peniaze miňali na svoje priority.

Áká je uhlíková stopa výroby hliníka v Slovalco?

Slovalco vyprodukuje 1,6

Milan Veselý. FOTO - SLOVALCO

„Môj pocit je, že sa na prerozdelenie peňazí z envirofodu jednoducho zabudlo.“

tony CO₂ na tonu hliníka. Keď hovoríme, že naša výroba hliníka má stopu 4,2 tony CO₂, je však tiež pravda. Je v tom zarátaný energetický mix, od dopravy materiálu až po samotnú výrobu elektrickej energie. Priemerná uhlíková stopa čínskej fabriky na výrobu hliníka je však až 16 ton CO₂, a tie najhoršie majú viac ako 20 ton CO₂ na tonu vyrobeného hliníka. V Európe sa hovorí o znižovaní uhlíkovej stopy. Ak by sme dovážali hliník zo zahraničia, tento zá-

mer sa minie účinku, pretože Slovalco zastúpi pravdepodobne výroba s nižšími nákladmi napríklad zo spomínanej Číny, ale s omnoho vyššou uhlíkovou stopou.

Po dvoch rokoch v stratách vám hrá do karát aspoň cena hliníka, ktorá atakuje rekordné úrovne a presiahla 2800 dolárov za tonu.

Ani sami sme nedúfali, že to takto porastie nahor. Lenže náklady na výrobu sú obrovské. Pre nás je elektrická energia strategickým výrobným vstupom predstavujúcim 40 až 60 percent výrobných nákladov. Energia na december aktuálne stojí 120 eur plus Slovalco platí aj prenosové poplatky so všetkými zľavami na tarife za prevádzkovanie systému ďalších 6,5 eura. Z ceny 2800 dolárov, ak to prerátate na eurá, to vyzerá takto: 2400 eur získame z predaja tekutého kovu, ale zaplatíme 1700 eur za elektrinu potrebnú na výrobu tony hliníka a za samotnú surovinu potrebnú na jeho výrobu (oxid hliníty, pozn. red.) zaplatíme 750 eur. Ak si to spočítate, je nereálne, aby tu Slovalco naďalej fungovalo pri takýchto cenách bez kompenzácií.

Vyššia cena elektriny o pár eur domácnosti nepoloží, ale nás položí môže. Spotrebujeme 2,5 terawatt hodiny elektrickej energie ročne. Aké náklady to predstavuje? Ide o objem, aký si domá-

nosti nedokážu predstaviť, keďže elektrárne im účtujú spotrebu v kilowatt hodinách. Rast ceny elektrickej energie o jedno jediné euro (alebo o 0,1 eurocenta na kWh, čo je známejšia hodnota pre domácnosti) znamená pre našu fabriku zhoršený ekonomický výsledok o 2,5 milióna eur.

Na konci roka vám končí osemročný kontrakt na dodávku elektriny so Slovenskými elektrárnami. Už máte predpokladaný nový?

Predpokladáme, že sa bude dať uzavrieť zmluva so Slovenskými elektrárnami, ale problémom je, že v čase neistých cien, keď cena elektriny prudko rastie, sa ťažšie dohodneme. Nám by vyhovoval kontrakt na 15 rokov. Je legitímny aj pohľad dodávateľov energie – prečo by nám mali predávať elektrinu pod cenu, ak ju môžu v Európe predat drahsie.

Ako chcete uzavrieť na 15 rokov zmluvu pri nejstej cene?

Sme si vedomí, že nikto nám na také dlhé obdobie neuzatvorí zmluvu, v ktorej by nám garantoval cenu elektriny. Do výroby elektriny vstupuje kopec premenných – cena plynu, uhlia, CO₂, jadrové palivo. Ako sa bude vyvíjať cena elektriny v budúcnosti, nevie nikto. Mohli by sme si o pár rokov búchať hlavu, že sme nakúpili elektrinu tak drahú a elektrárne by si mohli búchať hlavu, prečo ju predali tak lacno. Oba varianty sú reálne. Nám však hrozí, že ak cenu elektriny zazmluvníme príliš vysoko a cena hliníka klesne, nemusíme náklady zvládnuť. Trh s energiou je globálny a vymizli lokálne trhy. Cena elektriny na Slovensku je plus-mínus rovnaká ako v Nemecku – keď sa cena dvíhne o päť eur v Nemecku, dôjde k zdraženiu aj u nás. Už nemôžeme elektrárnám hovoriť, že keď tu Slovalco nebude, tak nebudú mať komu dodávať elektrinu.

Na aké dlhé obdobie si viete spočítať vývoj ceny elektriny?

Vieme si pozrieť forwardové ceny elektriny maximálne na tri roky dopredu a nimi sa riadiť. Nevieme si však pozrieť ceny na desať rokov dopredu, pretože taký trh neexistuje. A v tom je problém.

A keď klesne cena, aj tak ju musíte zaplatiť?

Presne tak, ak urobíme nákup dopredu. Je to takzvaný hedžing. Zaviazali ste sa, že v budúcnosti to zaplatíte v dohodnutej cene, a to aj vtedy, ak by bola trhovacia cena v deň dodávky nižšia. Je to otvorená pozícia voči obchodníkovi, ktorému musíte garantovať, že toľko peňazí máte a zaplatíte, na čom ste sa dohodli. Ak by cena elektriny rástla, obchodník garantuje, že dodá elektrinu za nižšiu cenu. Je to veľmi riskantné, pretože sa môžete pri otvorených pozíciách dostať rýchlo do platobnej neschopnosti, aj keď vyrábate a fungujete.

Vlní aj pred dvoma rokmi ste skončili v strate. Ako to vyzeralo tento rok?

Veľmi dobre, budeme mať slušný zisk. Máme cenu elektriny zo súčasnej dlhodobej

zmluvy a zároveň rástli ceny hliníka, ktoré oceňujeme každé tri mesiace. Budúci rok bude už významne iný.

Ako budete fungovať budúci rok, keď kontrakt na dodávku elektriny ešte nemáte?

Už v predstihu sme si na budúci rok nakúpili elektrinu cez krátkodobé kontrakty so Slovenskými elektrárnami. Ale za cenu, ktorá nie je extra výhodnejšia, ako keby sme elektrinu kúpili v zahraničí. Máme na nasledujúci rok kúpené už aj suroviny a už z kontrahovaný predaj tovaru na 80 percent. Kúpili sme si čas. Budúci rok budeme ešte bežať, ale z dlhodobého hľadiska bez kompenzácií to už nebude dávať logiku. V hre je aj zatvorenie fabriky.

Fabrika disponuje vo výrobe celkovo 226 kusmi pecí. Minulý rok ste odstavili 36 pecí, ktoré ste už medzičasom sčasti našartovali. Vaším plánom bolo však našartovať všetky pece. Je ešte aktuálny?

Tento plán sme nateraz zastavili, pretože nám to nevychádza. V odstávke je približne 14 pecí, ale do konca roka sa určite niektoré pokazia, takže ich počet sa zvýši. Pece je nutné opravovať každých šesť rokov a ide o obrovské náklady. Na budúci rok teda ideme na 80 percent kapacity. Keď sa skončí rok, tak fabriku možno zavrieme, ak nič lepšie nevymyslíme. Je to, samozrejme, katastrofický scenár a som rád, že aj minister hospodárstva Richard Sulík povedal, že treba hľadať riešenie.

Prečo také drastické riešenie?

Problémom je, že jedna pec na seba po oprave zarába približne rok. Pri nákladoch, ktoré budeme mať v budúcom roku, sa nám ich zapínať neoplatí a v prevádzke bude čoraz menej pecí.

Áká má Slovalco postavenie pre akcionárov, keď hovoria tak skepticky?

Z hľadiska bezpečnosti práce a ochrany životného prostredia a technickej výkonnosti výroby pri danej technológii patríme medzi špičku. Nerobíme hanbu a akcionári nám dôverujú, napríklad aj manažment spoločnosti je len zo Slovenska. Ale ak im to nebude vychádzať, tak to zavru. Podnikáte na to, aby ste dosiahli zisk. Môžete mi povedať, že si vybrali nemalé dividendy, ale zasa obrovské peniaze späť do fabriky investovali.

Ák hovoríte o riziku zatvorenia prevádzky, utlmili ste aj investície?

Investovať potrebujete neustále. Základnou investíciou je obnova pecí každých šesť rokov, ktorá je momentálne zastavená. Potrebujeme obnovovať technické zariadenia a v médiách sa spomínala aj dlhodobá spolupráca za viac ako miliardu eur, ktorá počítala s rozšírením výroby a postavením druhej fabriky. Táto informácia je však nezmysel. To by sme museli fungovať mimo EÚ a mať garantovanú cenu energie za rozumnú cenu minimálne na 20 rokov.

Jozef Tvardzík © INDEX